

Bretskur taktikkur at forhála loysn?

Oddagrein

UM somu tíð, sum feroingar av álvara eru farnir at tosa um oljulóggávu og at fyrireika útbjóðing av feroyskari undirgrund til olju-leiting - tykist lítið og einki at henda í spurninginum um markið.

HÓAST bretar lótu við seg koma eftir at hava „forhálað“ samráðingarnar í meira enn eitt ár - tó við undantaki av valinum - so skilur Sosialurin, at tað enn er langt millum partarnar. Tað sær nevnliga ikki mættari út enn, at bretar vilja tvihalda um síni krøv. Gamani eru tey ikki so viðgongd sum tey upprunliga, tá teir kravdu mark næstan heilt inn móti klettinum, men eftir tí sum blaðið frættir frá keldum, so halda bretar fast um sjálvan kjarnan í kravi sínum - og tað er ognarrætturin til alt tað „Hvíta økið“.

SAMBART hesum keldum krevja bretar, at markið skal liggja upp til 30 til 40 kilometrar vestur frá verandi fiskarimiðlinju. Hetta merkir, at teir onga sær alt tað Hvíta økið, sum júst er tað, ið bæði seismikk- og oljufeløg meta vera so ómetaliga áhugavert. Okkurt bendir á, at onkur av oljukeldunum, sum funnin er á bretskum øki, rætt og slætt gongur vestur eftir tvørtur um alt tað Hvíta økið og móti feroyska landgrunninum og møguliga eisini víðari. Men basaltíð ger, at vit ikki vita, hvussu sær út inni á feroyskum øki. Við øðrum orðum samsvara bretsku krøvini í stóran mun við tey øki, sum oljuindnaðurin í dag heldur vera sera áhugavert.

UM tað er so, at bretar halda fast um at fáa rættin til alt tað Hvíta økið, so er bert eitt eftir at gera hjá feroingum, og tað er at lata málið fara til HAAG. Vit halda tað vera bæði órimuligt og lítið skilagott, at bretar fasthalda um slík krøv mótegis Føroyum - tá hugsað verður um, at teir í øðrum førum hava góðtikið miðlinju sum undirgrundarmark og har tað haraftrat kemur, at teir sjálvir hava skotið upp at brúka miðlinju sum fiskimark og tí eisini áttu at sæð tað náttúrliga í, at sama miðlinja eisini var undirgrundarmark.

TAÐ er ikki rætt at brúka sterk orð í hesum føri, tí enn eru vit í samráðing, men málið er komið hartil, at ein eigur at seta spurnartekin við bretsku mannagongdina ella intentionirnar í hesum máli. Kann tað veruliga vera so stætt, at bretar út frá taktiskum orsökum hava forhálað alt hetta málið og uppá kvamsvís hava latið feroingar kenna tað so, sum at ein samráðingarloysn var fyrri framman! Kann tað vera so galið, at bretar við at tvihalda um síni krøv royna at gera tað torføri hjá feroingum at fara undir eina útbjóðingarrundu - og at ein seinkan av eini feroyskari útbjóðing skal kunna koma bretskum áhugamálu til góða - eitt nú við at oljufeløgini orsakað av óloystu marknatrætuni velja at gera iløgur í bretskum øki heldur enn við Føroyar? Vit hava altið mett Bretland sum ein góðan og týðandi granna, og vit siggja helst, at samstarvið landanna millum verður økt, eitt nú kemur vitjan úr Skotlandi fyrsta dagin og skulu teir vera vælkomnir. Men er tað so, at tað á ovasta staði í Bretlandi verður gamblað við litla feroyska grannanum, so er lítið gott í væntu fyrri framtíðar samvinnu.

Sosialurin

Ummæli

Ummæli og viðmerking av »Balladen om Bøledrengen«

JOANNES NIELSEN

Fyrst í 60'árunum framfórdi sjónleikarabólkurin Odin Teatret »Fuglelskerne« hjá norska rithøvandanum Jens Bjørnebo. Um tað mundið var Bjørnebo ein hin mest kontroversiellur hövundin í Noregi, og tað vakti ans, at akkurát hann gav seg í hós-lag við tann ókenda italienskan Eugenio Barba og tað harkalið av amatørum, sum hesin hevði savnað rundanum seg. Og ikki bara tað. Leikritið, sum Bjørnebo lat Odin Teatrinum, fekk eina harða viðferð í teirra Ásgerði, tað var so gott sum ókenniligt tá bólkurin um-siður hevði premíeru. Óll tey flottu og sterku orðini, andrúki dialogarnir, yvirhøvur allir fjáðarnir vóru royttir burtur. Kanska 4-5 upprunalig replikkir stóðu eftir, men akkurát teir replikkirnar áttu eisini í sær sjálvan kjarnin í leikinum. Soleiðis skrivaði Bjørnebo seinni í einum essay um Odin Teatret.

Í hesum sambandinum er ikki ætlanin at samanbera Bjørnebo við William Heinesen, og enn minni sjónleikarabólkurin Parantes við tað seinni heimsgitna Odin Teatret. Tað sum eg vil vísa á, er at royndirnar at fáa verk eftir William Heinesen sett upp á pall sjáldan hava hepnast serliga væl. »Tornið við heimsins enda« mundi vera tann fyrsta royndin at dramatisera eitt av hansara verkum. Úrslitið kemur valla í søguna. Tað sum eg hømi frá tí leikinum, er tónleikurin, og so tann sjáld-sama væl spældu leiklutin hjá Riu Torgard. Restin er meir og minni horvið úr minninum. Til 85 ella 90 ára føðingardagin hjá William Heinesen var gjørt eitt rætt-liga einvíst og avpolitiserat úrval úr hansara verkum, og eitt meiri pinligt upplivis havi eg sjáldan verið úti fyrri í Sjónleikarhúsinum. Nøkur fá ár seinni bleiv so høvuðsverkið hjá Heinesen, »Glatáðu spælmennir« framfórt í Norðurlandahúsinum. Og søgan endurtók seg. Víst var leikurin flottur og pompøs, og ikki minst avrikji hjá Óla Kurt Hansen í leiklutinum sum Anker-sen. Men andin, sum í bók-

Teir triggir sjónleikararnir, Marita Dalsgaard, Gunnvá Zachariassen, Kett Lütz-høft Jensen og Christine Albech í leikinum »Balladen om Bøledrengen« - úr søguni av sama navni hjá William Heinesen

min lóddi teir glataðu spælmennirnar, hann var horvin. Sjálvandi liggur ein stór avbjóðing í at royna at endurskapa eitt skaldaverk uppi á palli, men er tú ov bók-stavatrúgvur, so fer royndin við 100 prosent vissu at miseydnast. Tað eru ikki somu lógir, ið gera seg galdandi á pallinum, sum í skaldsøguni. Við hesum sigi eg ikki, at øll skulu gera sum Eugenio Barba og hansara fólk meiri og minni skrava burtur orðini til bara innasti kjarnin er eftir, og síðani byggja upp aftur leikin. Men trælsliga at arbeida í meistaran skugga, burturúr tí kemur í mesta lagi eitt ivasamt plagiat.

Annars royndi William Heinesen seg sum dramatíkara við leikinum »Rana-felli« í 1929. Tað er ein merkiligur og harður leikur. Av temperament hálvgum spanskur. Leikurin endaði við at eitt heilt fjall ruddi oman. Og tað er nógv sum bendir á, at tað fjallið eisini beindi fyrri tí 29 ára gamla dramatíkaranum úr Havn. Í hvussu so er skrivaði Heinesen ongantíð aftur til pall.

Men leygarvöldið 23. august framfórdi so sjónleikarabólkurin Parantes »Balladen om Bøledrengen« í Sjónleikarhúsinum í Havn.

Leikurin byrjaði við at Gunnvá Zachariassen, Christine Albech og Kett Lütz-høft Jensen sátu í eini sofu uppi á pallinum og fóru at endurgeva hesa tragisku søguna hjá Heinesen. Í sínum svørtu búnum fóru tær brá av teimum írimum, nornurnar, men tað áskoðararnir eina lótu seinni blivu

vístir inn gjøgnum tað smølu hurðina ið fórði oman undir pallin, var tað líkasum at nornutrúðurin var sleptur. Har móttu vit tí fjórða leikaranum, Maritu Dalsgaard, og hon helt áfram at fortelja søguna. Síðani blivu áskoðararnir fórði víðari gjøgnum tann skýmliga Sjónleikarhúskjallaran, og vit komu inn í eitt hvítt betongað rúm. Ferðin gjøgnum hesa litlu hugtakandi undirverðina var av, og nú mótti okkum tónleikur frá musikaranum Nicholas Kingo. Varislaga spældi hann undir, meðan leikararnir upp á skift søgdu frá søguni. Men eg helt ikki at koreografiin, um tilber at brúka tað orðið, í nóg stóran mun stuðlaði uppundir søgugongdina. Tann góða hálva tíman vit sátu inni í tí hvíta rúminum, kendist tað viðhvørt sum sjónleikararnir vóru í so ivrigir eftir at vísa áskoðaranum hvat teir evnaðu av akrobatiskskum kynstri. Ja, onkra lýtuna fekk eg tann varhugan, at hetta var ein studentaupp-

gáva, ið skuldi vísat fram fyrri almenninginum, og at leikararnir meiri og minni gloymdu, at teir høvdu stóran skaldskap í muninum.

Men so kom glottin. Tað var, tá Christine Albech endurgav ta brotið, sum í søguni eitur »Forførelsen«. Eftir minnum tykki var tað avgjört hæddin í leikinum. Í einar 5 minuttir, ella kanska longri, helt hon áskoðaranum í síni hulu hond, og vísti okkum til fulnar, at tað ber til at dramatisera eina søgu hjá William Heinesen.

Sleygisenan var eisini væl framborin, men í mun til heildartýðningin, so haldi eg at hon var alt ov drúgv. Og yvirhøvur var tað eisini brekið við framfórluni av »Balladen om Bøledrengen«. Í ov litlan mun var økonomiserað við tilfeing-inum.

Nógv meira havi eg ikki at siga um framfórluna. Ja, ikki annað enn tað, at bókurnar hjá William Heinesen framvegis hava ein genialan tulk til góðar.

Leygardagsblaðið seinkað vegna tekniskt brek

Vegna tekniskar trupuleikar við ravmagnskervinum í prentmaskinuni hjá Sosialinum, eydnaðist okkum ikki at fáa øll blaðini prentað fríggjakvöldið, og eru tað tí haldarar, ið enn ikki hava fingið leygardagsblaðið. Menn hava arbeitt við trupulleikanum um vik-útskið, men enn er hann ikki loystur.

Vit vænta kortini at fáa prentmaskinuna aftur í lagi skjótt, og tá verður restin av leygardagsblaðnum prentað og borið haldarunum.

Vit harmast um trupulleikan, og vóna at haldarar, lesarar og lýsalar halda okkum til góðar.

Sosialurin